

f) YENİDEN YAPILANDIRMA DÖNEMİ VE GÜNÜMÜZDE TÜRK BANKACILIĞI (2001- sonrası)

Bankacılık sektörünün finansal kırılganlığının arttığı bununla birlikte yaşanan kısa dönemli ekonomik krizlerde önemli sıkıntılarla karşı karşıya kaldığı krizden sonra ekonomik ve finansal sistemin tekrar yeniden yapılandırılması ve sağlıklı bir yapıya kavuşması için **Mayıs 2001'de "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı"** uygulanmaya konulmuştur.

Programın 5 temel unsuru şu şekildedir:

- a. Dalgalı kur sistemi içinde enflasyonla mücadelenin kararlı bir biçimde sürdürülmesi,
- b. Bankacılık sektörünün, finansal ve operasyonel açıdan hızlı ve kapsamlı şekilde yeniden yapılandırılması, TMSF bünyesindeki bankaların en kısa sürede çözüme kavuşturulması, ve böylece bankacılık kesimi ile reel sektör arasında sağlıklı ilişkiler kurulması, sağlıklı bir yapıya kavuşturulması,

- c. Kamu finansman dengesinin bir daha bozulmayacak şekilde güçlendirilmesi,
- d. Enflasyon hedefleri ile uyumlu bir gelirler politikasının sürdürülmesi,
- e. Sektörde gözetim ve denetimin etkinliğini artıracak, sektörü daha etkin ve rekabetçi bir yapıya kavuşturacak yasal ve kurumsal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, bütün bunların etkin, esnek ve şeffaf bir yapıda gerçekleştirilmesini sağlayacak yapısal unsurların yasal altyapısının oluşturulması.

1- Kamu Bankalarında yapılanlar:

- Sermayeleri güçlendirilmiş ve görev zararı ile bunların faizleri Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen özel tertip tahvillerle finanse edilmiştir. Bu özel tertip tahvilleri TCMB'ye satarak gerekli nakiti sağlamıştır.

TCMB'de piyasaya verdiği bu ek nakiti Açık Piyasa İşlemleri çerçevesinde her gün ters repo yaparak geri çekmiştir. Bu sırada ödediği faizler nedeniyle 2003 ve 2004 yıllarında zarar etmiştir.

- Kısa vadeli yükümlülüklerinin tasfiyesi ve mevduat faizlerinin piyasa koşulları ile uygunlaştırılması yoluyla Kamu Bankalarının vade ve likiditeden doğan riskleri yönetilebilir noktaya indirilmiştir.
- Etkinlik ve verimlilik koşullarının sağlanabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılarak şube ve personel sayılarında indirime gidilmiştir.
- **2001 yılında Türkiye Emlak Bankasının bankacılık faaliyetlerine son verilerek T.C.Ziraat Bankasına devredilmiş, 96 adet şubesi de Halkbank'a devredilmiştir.**
2002 yılında Pamukbank TMSF'ye aktarılmış ve 2004 yılında Halkbank ile birleştirilmiştir.
2003 yılında İmar Bankası TMSF'ye devredilmiştir.

2- TMSF Bankalarında yapılanlar:

- Fon bankaları içinde birleştirme, satış veya doğrudan satış yöntemleri (şube satışları da) kullanılarak kamu üzerinde bu bankaların yarattığı olumsuzluklar giderilmeye çalışılmıştır.
- Bu bankalardan doğan zararlar takipteki alacaklardan ve geri ödeme planına bağlanan alacaklardan, iştirak ve gayrimenkul satışları ile banka satışlarından elde edilen gelirlerle karşılanmaya çalışılmaktadır.

3- Özel Bankacılık Sisteminin Daha Sağlıklı Bir Yapıya Kavuşturulması:

- Özel Bankalar için öncelikli olarak sermayelerin artırılması gerekliliği ortaya konmuş ve bankaların mali güçlerinin artırılması için sermaye artışı yoluna gidilmiştir.
- Bankaların kur ve faiz risklerine olan duyarlılığının azaltılması amacıyla iç borç takası yapılmıştır.
- Enflasyon muhasebesi uygulanması suretiyle banka bilançolarında şeffaflık artırılmış, aynı zamanda bu yolla banka sermayelerinde artış sağlanmıştır.
- Banka alacaklarının tahsilinin kolaylaştırılması ve bu suretle aktif kalitesinin artırılması amacıyla bazı firmalarla "**İstanbul Yaklaşımı**" devreye sokulmuştur.

2005 yılından itibaren Bankacılık Sistemine Yabancı yatırımcıların ilgisinin artması ve bankaların ortaklık yapılarında da bir çok gelişmeler olmuştur.

- 1. Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş'nin çoğunluk hisseleri Kasım 2005'de Avrupa'nın önde gelen finansal kurumlarından biri olan ve bir Belçika Bankası olan Fortis Bank NV/SA'ya satılmış ve ünvanı Fortis Bank A.Ş. olarak değiştirilmiştir. 2011 yılında ise, BNP Paribas'ın çoğunluk hissedarı olduğu TEB ile birleşmesi gerçekleşmiştir.**
- 2. Koç Finansal Hizmetler AŞ'nin hisselerinin yüzde 50'sine sahip olan İtalyan Uni Credito Bankası; Yapı Kredi Bankası'nın Eylül 2005 tarihinde Koç Finansal Hizmetler A.Ş.'nin iştiraki olan Koçbank tarafından devralınması sonucunda Bankanın dolaylı olarak hissedarı olmuştur. Koçbank ise Ekim 2006 tarihinde Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. ile birleşmiştir.**
- 3. Şubat 2005 tarihinde T.ekonomi Bankasının (TEB) ana hissedarı olan TEB Mali Yatırımların hisselerinin yüzde 50'sinin Fransa'nın önemli finansal kuruluşlarından biri olan BNP Paribas'a devredilmesi ile Bankanın, halka açık paylar dışında kalan kısmının yarısı dolaylı olarak BNP Paribas'a devrolmuştur.**

4. Aralık 2005 tarihinde T.Garanti Bankası AŞ.'nin halka açık paylar dışında kalan yaklaşık yüzde 21 hissesi, bir Amerikan şirketi olan General Electric şirketinin iştiraki olan General Electric Araştırma ve Müşavirlik L.T.D. Ş.T.İ. tarafından satın alınmıştır. 2010 senesinde İspanya'nın en büyük ikinci bankası **BBVA** ile yapılan anlaşma ile eşit hisselerine sahip olan Doğu grubu, 2014 senesinde yapılan bir başka anlaşma ile kendi payını %10'a düşürerek BBVA'nın hisselerinin %39,9'a yükseltecek bir satışı imza atmıştır.

5. Denizbank'ın çoğunluk hisseleri Mayıs 2006 tarihinde Avrupa'nın önde gelen finans gruplarından Dexia Bank'a satılmıştır. 28.09.2012 tarihinde sberbank (Rusya) almıştır.

6. National Bank of Greece S.A, Fiba Holding Ab.Ş., Fina Holding A.Ş., Girişim Factoring A.Ş., ve Fiba Factoring Hizmetleri A.Ş.'nin sahip olduğu hisseleri Ağustos 2006 tarihinde satın alarak, Finansbank AŞ. nin çoğunluk hisselerine sahip olmuştur. Katar'lı QNB %99.81 lik hissesini 2016 yılında almıştır.

7. Akbank T.AŞ'nin hisselerin yüzde 20'si Ocak 2007 tarihinde Citigroup Ine. Ve Citibank Overseas Investment Corporation (Citibank)'a satılmıştır.

30 Nisan 2012 %10.1 oranındaki hissesinin piyasada hızlandırılmış talep toplama yöntemi ile satıldığı, %9.9 un da 2015 yılında aynı yöntemle satıldığı ve **Günümüzde Akbank'ın hisseleri; %48'9 Sabancı Holding , %51,1 halka açık kısım olmak üzere dağılım göstermektedir.**

8. Tat Yatırım Bankası A.Ş. 07.12.2006 tarihinde Merrilly Lynch European Asset Holdings Ine. USA tarafından satın alınmıştır. 1 Şubat 2007 tarihinde tarihinde unvanı Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş. olarak değiştirilmiştir.

9. MNG Bank'ın çoğunluk hisseleri Ocak 2007'de Arab Bank PLC ve BankMed SAL, tarafından devralınmış ve Bankanın unvanı T-Bank "Turkland Bank" olarak değiştirilmiştir.

10. Tefken Grubu sahip olduğu Tekfenbank A.Ş.nin yüzde 70'ini, Mart 2007'de Yunanistan'ın ikinci büyük bankası olan Eurobank EFG'ye satmıştır. Bankanın unvanı Ocak 2008 tarihinde Eurobank Tefken olarak değiştirilmiştir. Eurobank Tekfen'deki yüzde 70 hisselerini 2012 yılında Kuveyt merkezli Burgan Bank'a sattı. Bankanın temelini 23 yıl kadar önce atan Tekfen Grubu ise, bankadaki yüzde 30 hissesini koruyor.

- 11.** Turkish Bank A.Ş. 'nin yüzde 38,10 'u National Bank of Kuwait tarafından Mayıs 2007 tarihinde satın almıştır.
- 12.** Şekerbank'ın halka açık hisseleri dışında kalan payların yaklaşık yarısı (yüzde 34) Mayıs 2007'de Kazakistan Turan Alem Bank'a satılmıştır. Kazakistan'da fona devredilen bu bankayı Kazakistan'lı BTA Securities JSC satın almış, Vakıfbank ile hisselerin haczi ilgili dava konusu Yargıtay sürecinde devam etmektedir. Şekerbank yabancı hissesi Samruk Kazyna Kazakistan %20,17, BTA Securities JSC %10,82 dir
- 13.** Oyakbank, Aralık 2007'de Hollanda bankası ING Bank'a satılmış ve unvanı 2008 yılında ING Bank A.Ş. olarak değişmiştir.
- 14.** Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.'nin çoğunluk hissesi Nisan 2008 tarihinde (yüzde 67.03) Kuveyt Bankası olan The National Commercial Bank tarafından devralınmıştır.

1974 yılında G-10 ülkelerinin Merkez Bankası Başkanları tarafından Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Uygulamaları Komitesi kurulmuştur. Komitenin amacı dünya ölçeğinde bankacılık denetim anlayışını, sermaye yeterliliğinin hesaplanmasıyla ilgili uyulması gereken kriterleri ve kalitesini oluşturmaktır. Komite Basel şehrinde toplandığı için belirlenen kriterler **Basel-I Kriterleri** olarak ifade edilmektedir. **2004 tarihinde Basel-II** olarak adlandırılan yeni düzenleme yapılmış ve Nisan 2010 itibarıyla ülkemizde sektörün ve kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur.

2007 yılında ABD’de başlayan Küresel Finans Krizi zamanla giderek yayılmış ve etkilerini dünyanın dört bir tarafında hissettirmiştir. Kriz sadece finans sektöründe değil, reel ekonomi üzerinde de güçlü sarsıntılara neden olmuştur. Daha önce Basel-I ve Basel-II olarak gelişen uluslararası bankacılık düzenlemelerinde kriz sonrası değişiklik ihtiyacı gerekmiş ve nihayetinde **Basel-III üzerinde uzlaşya varılmıştır.** Basel-III, ilk iki uzlaşıda belirlenen sermaye tanımlarını ve sermayeye ilişkin asgari oranları güncellemiş, sermaye tamponu uygulamasını tesis etmiş, banka likiditeleri ile kaldıraç oranlarına ilişkin asgari sınırları belirlemiştir. **Basel-III’e geçiş süreci 2013 yılı itibarıyla başlamış olup, 2019 yılına kadar tamamlanması öngörülmektedir.**

Türk bankacılık sektöründe yeniden yapılandırma programının uygulanmasıyla birlikte ve TMSF tarafından el konulan bankaların özelleştirilmesi sürecinde bankacılıkta küresel sermayenin payı sürekli olarak artmıştır. **2001 yılında yabancı sermayeli bankaların aktif büyüklüğünün bankacılıktaki payı %3,1 iken 2007 yılında bu oran %15'e yükselmiştir. Eylül 2011 de ise bu oran %13,5 olarak gerçekleşmiştir.**

2007'de ABD konut sektöründe başlayan (Mortgage) ve 2009'un sonlarına kadar süren küresel finans krizinde Türk bankaları diğer ülke bankalarına göre daha az etkilenmiştir. Daha az etkilenmede, bahsettiğimiz yeniden yapılandırma programının etkileri, birleşme ve satışlarla bankalarının sermaye yapısının güçlenmesinin, risklerinin eskisine göre düşük olmasının ve Mortgage kredilerinin ülkemizde henüz uygulamaya girememiş olmasının rolü büyük olmuştur.

Günümüze kadar bankalarda hisse devri hareketleri devam etmektedir